

Η Τέχνη Στους Αρχαίους Πολιτισμούς Της Ελλάδας

Το θέμα της ερευνητικής εργασίας του πρώτου τετραμήνου ήταν η τέχνη στους 4 κύριους αρχαίους πολιτισμούς της Ελλάδας. Έτσι χωριστήκαμε σε 4 ομάδες. Η κάθε ομάδα ανέλαβε να ψάξει για την τέχνη στον πολιτισμό τον οποίο είχε επιλέξει. Οι πολιτισμοί με τους οποίους ασχοληθήκαμε είναι οι εξής:

- **Κυκλαδικός Πολιτισμός** (Γαλάνη Μαρίνα, Αρμακόλα Κατερίνα , Αρμάου Σταύρος , Γκαβρίλοβιτς Βίκτωρας , Αργυρός Γιώργος, Αναζίκος Αντώνης, Γεώργαρος Βασίλης)
- **Μινωικός Πολιτισμός** (Βυθούλκα Τζένη, Αρβανίτη Χριστίνα , Γασπαράτος Αντώνης, Δελληγιώργη Μαρία , Γεωργαντά Ιωάννα)
- **Μυκηναϊκός Πολιτισμός** (Δαύρη Αυγουστίνα, Γιάννος Σπύρος , Αντύπα Αλεξάνδρα, Βούκαλη Ειρήνη, Αντωνιάδου Όλγα , Γριβοκωστοπούλου Βίκυ, Γρηγοράκου Στεφανία)
- **Κλασική Εποχή** (Αμανατίδη Χαρά, Βενάκης Δημήτρης, Δελάγα Ευριδίκη, Αμέτογλου Δέσποινα)

Κυκλαδικός Πολιτισμός

➤ Ειδώλια

➤ Το χρώμα στην κυκλαδική τέχνη

Τα Ειδώλια

Τα ειδώλια αποτελούν τη σημαντικότερη δημιουργία της κυκλαδικής μαρμαρογλυπτικής.

Στην πλειονότητά τους απεικονίζουν γυμνές γυναικείες μορφές με διπλωμένα χέρια πάνω από την κοιλιά, ελαφρώς λυγισμένα γόνατα και το κεφάλι ελαφρώς ανασηκωμένο προς τα πίσω. Ο τύπος αυτός αποκαλείται από τους ειδικούς «κανονικός», επειδή συνιστά τον κατεξοχήν τύπο ειδωλίων της περιόδου ακμής της κυκλαδικής τέχνης (Πρωτοκυκλαδική III, περίοδος 2800-2300 π.Χ.).

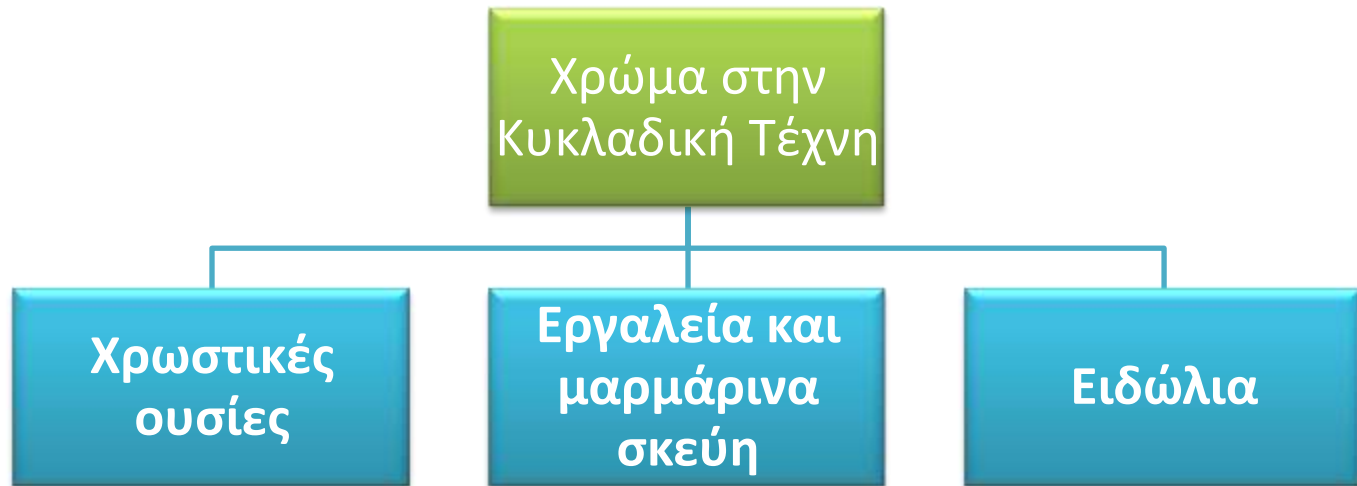
Στον «κανονικό» τύπο εντάσσονται διάφορες παραλλαγές, που έχουν πάρει τις ονομασίες τους από τα τοπωνύμια των θέσεων όπου βρέθηκαν για πρώτη φορά) και που διαφέρουν μεταξύ τους μόνο ως προς τον τρόπο απόδοσης συγκεκριμένων λεπτομερειών. Κάποια πρώιμα ειδώλια, που δεν παρουσιάζουν τα παραπάνω στοιχεία σε πλήρη εξέλιξη αποκαλούνται «προ-κανονικά»

Η ανδρική μορφή αναπαρίσταται σπάνια στην κυκλαδική τέχνη. Συνήθως τη συναντούμε σε καθιστά ειδώλια, ειδώλια μουσικών στις αρχές της Πρωτοκυκλαδικής II περιόδου) ή σε ειδώλια κυνηγών/πολεμιστών Τα γνωστά παραδείγματα ανδρικών ειδωλίων στην «κανονική» όρθια στάση είναι ελάχιστα Τέλος, υπάρχει και μια μικρή ομάδα ασυνήθιστων ειδωλίων που απεικονίζουν συμπλέγματα μορφών διαφόρων τύπων (όπως π.χ. διπλά ειδώλια με τη μία μορφή να πατά στο κεφάλι της άλλης, κ.ά.).

Το χρώμα στην κυκλαδική τέχνη

Παρά το γεγονός ότι τα μαρμάρινα κυκλαδικά ειδώλια και αγγεία εντυπωσιάζουν σήμερα με τη σχεδόν διάφανη λευκότητα του υλικού τους, γνωρίζουμε ότι οι Κυκλαδίτες αγαπούσαν το χρώμα και το χρησιμοποιούσαν εκτενώς στις δημιουργίες τους είτε για πρακτικούς είτε για συμβολικούς λόγους. Ίχνη χρωστικών ουσιών διατηρούνται σήμερα τόσο σε μαρμάρινα αντικείμενα όσο και σε πήλινα αγγεία και οστέινα εργαλεία

Χρωστικές Ουσίες: Τα χρώματα που χρησιμοποιούσαν οι Κυκλαδίτες ήταν

κυρίως το κόκκινο και το γαλάζιο. Τα χρώματα ήταν ορυκτά και προέρχονταν:

-το κόκκινο από οξείδια του σιδήρου (αιματίτη), ερυθρή ώχρα ή κιννάβαρι (θειούχο υδράργυρο), υλικό που δεν εντοπίζεται στο Αιγαίο και πιθανότατα εισαγόταν από τα Βαλκάνια ή την Μικρά Ασία- το γαλάζιο από αζουρίτη (ανθρακικό χαλκό

Εργαλεία και Μαρμάρινα σκεύη: Αρκετές αβαθείς φιάλες

της συλλογής του μουσείου έχουν ολόκληρη την εσωτερική επιφάνειά τους καλυμμένη με ερυθρό χρώμα, ενώ είναι γνωστές περιπτώσεις αγγείων που έφεραν γραπτή διακόσμηση με γραμμικά θέματα και στην εξωτερική τους επιφάνεια. Κυανές χρωστικές εντοπίζονται στον πυθμένα βαθύτερων ανοικτών φιαλών, οι οποίες πιθανότατα χρησίμευαν ως χρωματοδοχεία, αλλά και σε μικροσκοπικά αρυβαλλοειδή αγγεία

Ειδώλια : Στα ειδώλια η χρήση χρώματος διαπιστώνεται με δύο τρόπους. Ο πρώτος, και αμεσότερος, είναι η διατήρηση πραγματικών υπολειμμάτων χρωστικών ουσιών. Ένας δεύτερος, έμμεσος, τρόπος είναι ο εντοπισμός λείων και ανοιχτόχρωμων τμημάτων της επιδερμίδας. Με μελανό ή βαθυγάλαζο χρώμα δηλώνονταν τα μάτια, τα φρύδια και τα μαλλιά, και τονιζόταν το ηβικό τρίγωνο. Με κόκκινο χρώμα τονίζονταν οι εγχάρακτες λεπτομέρειες (π.χ. τα δάκτυλα των χεριών) και αποδίδονταν κοσμήματα

Μινωικός Πολιτισμός

➤ Γραμμική Α

➤ Γνωστές τοιχογραφίες

➤ Χρυσός Αιώνας

Γραμμική Α

Η **Γραμμική Α** είναι μια μινωική γραφή που ανακαλύφθηκε στην Κρήτη από τον Άρθουρ Έβανς το 1900. Η Γραμμική Α αποτελείται από συλλαβογράμματα και ιδεογράμματα. Περίπου τα μισά από αυτά είναι κοινά με τους χαρακτήρες της Γραμμικής Β (που είναι μυκηναϊκή) γεγονός που οδήγησε στην εικασία ότι η Α είναι πρόγονός της.

Η Γραμμική Α δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια της σύγχρονης αρχαιολογίας.

Με βάση την αποκρυπτογραφημένη Γραμμική Β έχουν μεταγραφεί τα κείμενα της Γραμμικής Α.

Γνωστές τοιχογραφίες

Μια εντυπωσιακή κοπέλα με μεγάλα μάτια, κυματιστά μαλλιά και κατακόκκινα χείλη. Πρέπει να ήταν ιέρεια, γιατί στο πίσω μέρος του φορέματός της υπάρχει ο ιερός κόμβος.

Δελφίνια κολυμπούν ανάμεσα σε ψάρια, μέσα στα κύματα, σε αυτή την τοιχογραφία από τα **διαμερίσματα της βασίλισσας**.

Όμορφες Μινωίτισσες που κουβεντιάζουν. Έχουν ωραία φορέματα, σύμφωνα με τη μόδα της εποχής, όμορφα χτενισμένα μαλλιά και πολύτιμα κοσμήματα.

Χρυσός Αιώνας

Οι μινωίτες, δεινοί θαλασσοπόροι και έμποροι είχαν επαφές με όλους τους πολιτισμένους λαούς της εποχής. Ο χρυσός που χρησιμοποιούσαν για τα κοσμήματά τους όπως και τα υπόλοιπα υλικά εισάγονταν στην Κρήτη από άλλες περιοχές. Ο χρυσός και το ασήμι κυρίως για την κατασκευή κοσμημάτων, αλλά και άλλων αντικειμένων όπως τα όπλα και τα τελετουργικά σκεύη. Στα είδη πρωτομινωικών κοσμημάτων ανήκουν περιδέραια, βραχιόλια, διαδήματα, επίρραπτα στολίδια και κοσμήματα μαλλιών.

Στην κοσμηματοποιία της ανακτορικής εποχής ο χρυσός συνδυαζόταν συχνά με άλλα πολύτιμα υλικά, όπως το ελεφαντόδοντο και οι ημιπολύτιμοι λίθοι, υλικά που με την υψηλή ποιότητα και τη σπανιότητά τους μπορούσαν να προβάλουν την εκλέπτυνση και το κύρος των ανώτερων τάξεων της ανακτορικής κοινωνίας. Ονομαστά είναι επίσης τα κοσμήματα ενός συνόλου γνωστού ως «Θησαυρού της Αίγινας» που προέρχονται πιθανότατα από την Κρήτη και χρονολογούνται

Μυκηναϊκός Πολιτισμός

➤ Ανακτορα

➤ Τάφοι

➤ Κοσμήματα

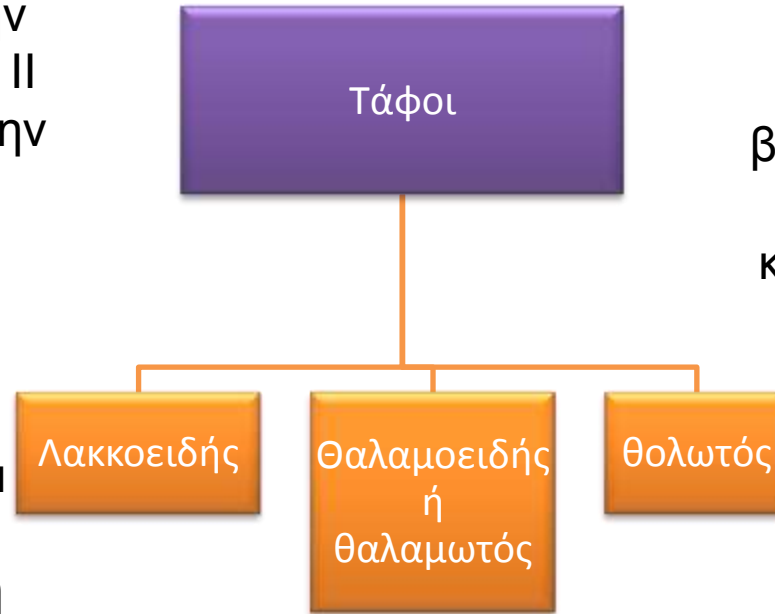
Ανάκτορα

Τα μυκηναϊκά ανάκτορα είναι χτισμένα στις πιο εξέχουσες θέσεις των ακροπόλεων και αποτελούνται από συμπλέγματα κτηρίων και πλακόστρωτων υπαίθριων χώρων με κέντρο το λεγόμενο μέγαρο. Το μέγαρο έχει τη μορφή ορθογώνιου παραλληλόγραμμου κτηρίου με είσοδο στη μια στενή πλευρά. Από έξω προς τα μέσα συναντάμε διαδοχικά μια ανοιχτή προς την είσοδο στοά με δύο κίονες (α), έναν προθάλαμο (β) και μια μεγάλη αίθουσα με τέσσερις κίονες (γ) που περιβάλλουν μια χαμηλή κυκλική εστία στο κέντρο της αίθουσας (δ).

Τάφοι

Λακκοειδείς τάφοι υπάρχουν ήδη από την Πρωτοελλαδική Περίοδο . Κυριάρχησαν στο μυκηναϊκό κόσμο κατά την ΥΕ I και τις αρχές της ΥΕ II και εγκαταλείφθηκαν με την εμφάνιση των λαξευτών θαλαμοειδών και την εξάπλωση των θολωτών τάφων από την ΥΕ II και εξής. Στο λακκοειδή τάφο ο νεκρικός θάλαμος είναι υπόγειος, με χτιστά τοιχώματα και πρόσβαση από πάνω. Μετά την τοποθέτηση του νεκρού το άνοιγμα καλύπτεται με ξύλινα δοκάρια και πλάκες.

Οι μυκηναϊκοί **θαλαμωτοί ή θαλαμοειδείς** τάφοι είναι ακανόνιστου σχήματος σπηλαιώδη υπόγεια λαξεύματα στο μαλακό βράχο, στα οποία οδηγεί μια επίσης λαξευμένη κατωφέρεια, ο δρόμος ήταν μάλλον οικογενειακοί τάφοι και χρησιμοποιούνταν από τα μεσαία στρώματα του πληθυσμού. Και αυτοί κατασκευάζονταν κατά συστάδες σχηματίζοντας νεκροταφεία.

Οι θολωτοί τάφοι

συγκαταλέγονται χωρίς αμφιβολία στα πιο λαμπρά αρχιτεκτονήματα του Μυκηναϊκού Πολιτισμού. Διαθέτουν και αυτοί δρόμο, ο οποίος οδηγεί σε ένα θάλαμο κυκλικής κάτοψης, στεγασμένο με θόλο. Ο θόλος είναι χτισμένος με μεγάλες πλάκες τοποθετημένες κατά στρώσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε κάθε στρώση να εξέχει λίγο περισσότερο προς το εσωτερικό του θόλου από την αμέσως κατώτερή της (εκφορικό σύστημα). Η είσοδος είναι μνημειακή, με χτιστές παραστάδες, μονολιθικά ανώφλια και υπέρθυρα με κουφιστικό τρίγωνο.

Κοσμήματα

Ο πολιτισμός των Μυκηναίων ενσωμάτωσε και εξέλιξε τις κατακτήσεις του Μινωικού πολιτισμού . Στην κοσμηματοποιία οι τεχνικές που γνώριζαν οι Μινωίτες ήταν γνωστές και στους τεχνίτες των Μυκηνών. Στην περίοδο της ακμής της Μυκηναϊκής κοσμηματοποιίας (14ος αι.) χρησιμοποιούνται και νέες τεχνικές που ανεβάζουν ακόμη περισσότερο το επίπεδο της μεταλλουργίας, όπως η διάτρηση , η χάραξη , το περικλειστο σμάλτο και η ένθεση (νιέλλο). Η πιο διαδεδομένη ήταν η τεχνική ρεπουσσέ. Οι τεχνίτες συχνά σφυρηλατούσαν τα ελάσματα πάνω σε καλούπια για επιτάχυνση της εργασίας. Το πιο εμβληματικό έργο της Μυκηναϊκής μεταλλουργίας είναι η μάσκα του Αγαμέμνονα, που έχει γίνει με την τεχνική ρεπουσσέ.

Κλασική Εποχή

➤ Γλυπτική & Αγγειογραφία

➤ Αρχιτεκτονική

Γλυπτική

Ό,τι κατακτήθηκε στην αρχαϊκή τέχνη θα δουλευτεί καλά τώρα στην κλασική εποχή για να υψωθεί σε νέους ορίζοντες, ενώ καινούριες κατακτήσεις στην τέχνη, θα ανοίξουν νέες προοπτικές. Έτσι στη γλυπτική ο μονοκόμματος Κούρος θα αποβάλει το μειδίαμα και την ακινησία του η έκφρασή του

είναι πιο σοβαρή συνειδητή, πνευματική, οι μύες στρογγυλεμένοι, Το βάρος πέφτει στο ένα πόδι οι δε άξονες του κορμού λυγίζουν με φυσικότητα. Ένα νέο είδος ανθρώπου γεννιέται τώρα απαλλαγμένο από ξένες επιδράσεις και τυποποιήσεις. Τώρα προβάλλει η εξιδανίκευση της μορφής, η κλασική ομορφιά του ανθρώπου που αναζητείται στο κλασικό μέτρο στη σχέση ανάμεσα στο πνεύμα και στην ύλη.

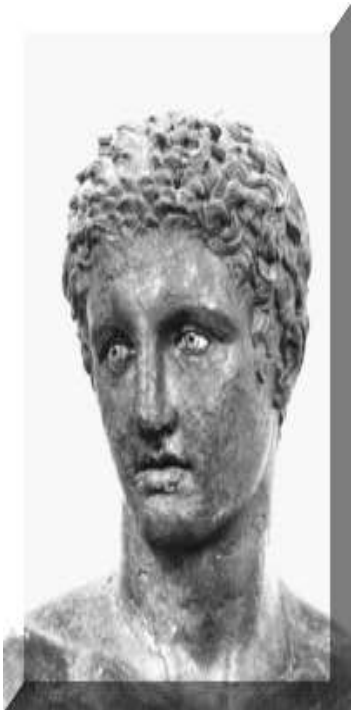
Αγγειογραφία

Εισάγεται για πρώτη φορά η χρήση πολλαπλών επιπέδων έδρασης των μορφών και επιχειρείται η απόδοση του βάθους, από το οποίο όμως λείπει ακόμα η προοπτική σμίκρυνση. Η καινοτομία αυτή αντανακλάται στην αγγειογραφία κυρίως στο έργο του ζωγράφου των Νιοβιδών, αλλά και σε μία ολόκληρη ομάδα αγγειογράφων που έδρασε περί τα μέσα του 5ου αιώνα π.Χ.

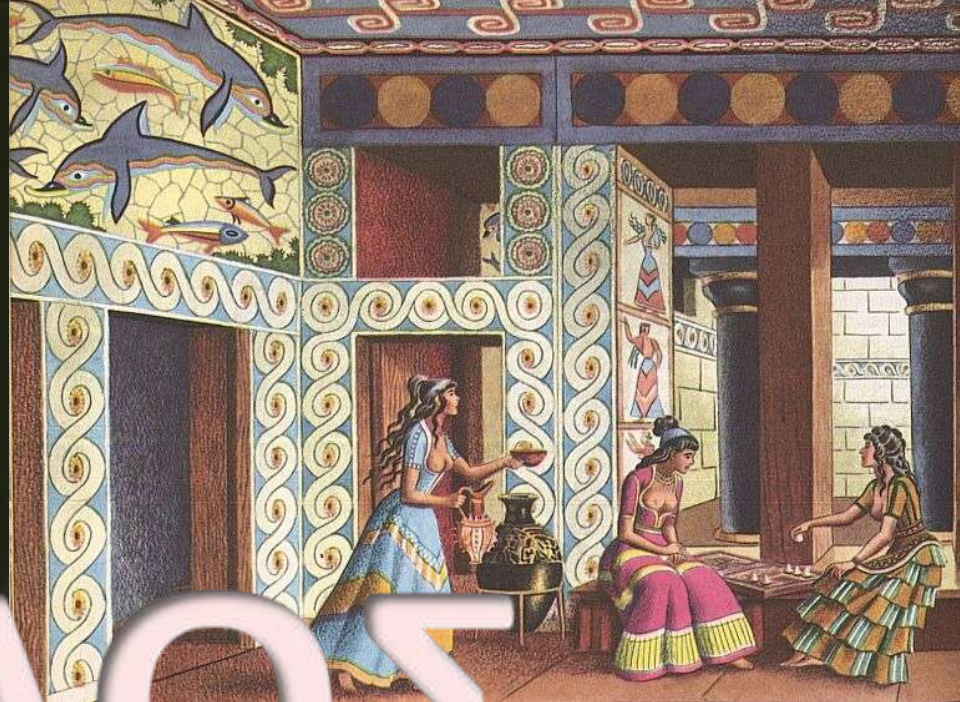
Αρχιτεκτονική

Η αρχιτεκτονική γνωρίζει νέες δόξες στην κλασική εποχή. Οι ναοί στην Ακρόπολη είναι τα κλασικότερα παραδείγματα. Οι ρυθμοί τώρα διαμορφώνονται στην κλασική τους μορφή ειδικά ο δωρικός κίονας γίνεται τώρα λεπτότερος, ο δε εχίνος του λιγότερο ογκηρός

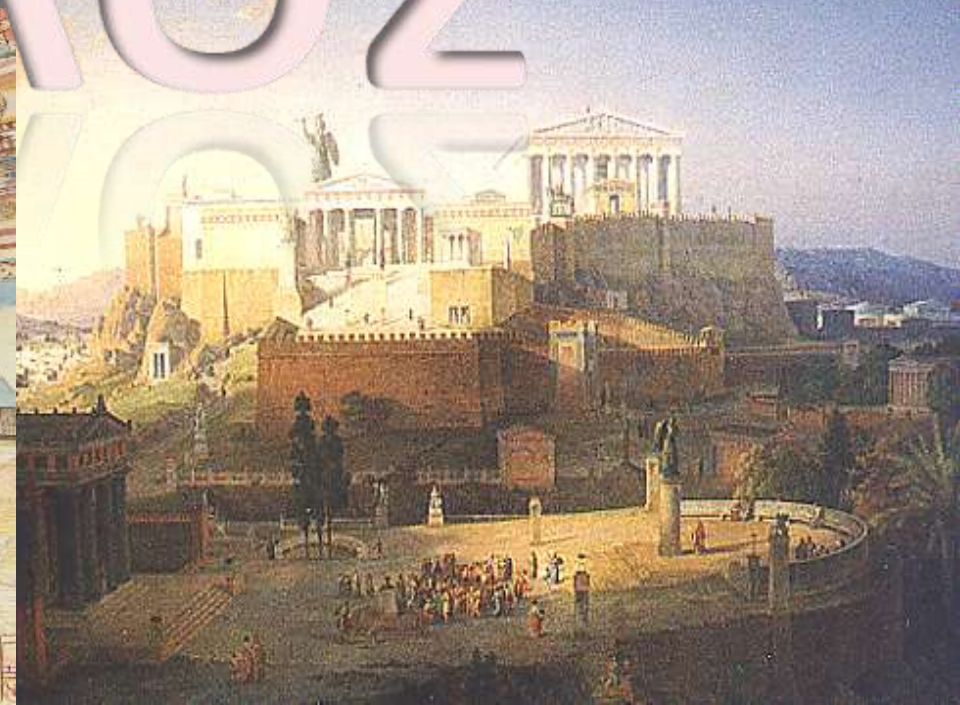

Το κορινθιακό κιονόκρανο του Καλλίμαχου που τώρα εμφανίζεται, θα δοξαστεί πιο πολύ στους ρωμαϊκούς χρόνους.

Εκτός από τους ναούς, οι αγορές, στοές, θέατρα, γυμναστήρια και άλλα ιδιωτικά οικοδομήματα αρχίζουν να κτίζονται με πέτρα και μάρμαρο για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας ψηλής στάθμης ζωής.

ΤΕΛΟΣ

Επιμέλεια: Τζένη Βυθούλκα
Μαρίνα Γαλάνη